

Erdélyi Múzeum 2008. 1-2
Abstracte

Fodor Attila: Poeziile funerare din Valea Arieşului în viziunea secolului 21.

Studiul de față urmărește să ofere o analiză a poemelor funerare din regiunea istorică a Scaunului Secuiesc al Arieşului, urmărind acele momente istorice care au condus la apariția, răspândirea, dezvoltarea și, în cele din urmă, declinul și dispariția acestui gen literar. Într-un prim pas, cercetarea trece în revistă principalele momente ale istoriei poemelor funerare. Bazându-se și pe rezultatele unor cercetări anterioare, autorul atrage atenția asupra mediului în care poemele au fost scrise, precum și asupra acelor ocazii care au condus la apariția poemelor și a identității creatorilor acestor poeme.

De asemenea, autorul reflectează asupra relației dintre bisericile protestante, pe de o parte, respectiv poemele funerare, pe de altă parte. Studiul conține și o trecere în revistă a prohibițiilor și canoanelor apărute din secolul XVII, menite să excludă poemele de acest fel din practica liturgică. În același timp, studiul urmărește și cauzele interdicției referitoare la aceste poeme care, în cele din urmă, au fost eliminate aproape complet din uz.

În sfârșit, pe parcursul unei analize a specificurilor transilvănene și a celor regionale (din Scaunul Secuiesc al Arieşului) ale genului, studiul prezintă rezultatele cercetărilor conduse de către autor între anii 2003–2006 în localitățile din regiunea Scaunului Secuiesc al Arieşului. În baza materialului cules (peste cincizeci de poeme), această parte a studiului oferă o sinteză a practicii de odinioară (și posibil curente) a redactării poemelor de acest tip.

Salló Szilárd: Credința în puterile malefice de tip ursită la ceangăii din Valea Ghimeşului

În studiul de față, autorul oferă o analiză a modului în care farmecele „ursitului“ pot fi încadrate în contextul superstițiilor din regiunea satului Lunca de Sus, identifică antecedentele practicilor magice respective și stabilește măsura în care farmecele de acest tip pot fi regăsite și în alte regiuni.

Studiul încearcă să ofere un răspuns la întrebarea referitoare la motivul pentru care membrii comunității din Lunca de Sus explică diferitele probleme cu care se confruntă cu ajutorul acestui tip de magie. Potrivit unuia dintre subiecții intervievați de către autor, farmecele respective sunt cele mai periculoase. Autorul încearcă să afle dacă această opinie este cea generală și să identifice persoanele asociate cu aceste practici magice. Studiul încearcă să determine și dacă vrăjitorii care practică farmecele respective fac parte sau nu din comunitatea satului.

Balogh Andrea: Conceptul și identitatea burghezului citadin în două romane ale lui Márai Sándor

În baza reconsiderării diferenței între descrierea etnografică și literatură – în legătură cu care autorul are în vedere îndeosebi opera lui Clifford Geertz și a lui Laplantine –, studierea unor texte literare în calitate de descriere etnografică ar putea deveni posibilă. Pornind de la aceste considerații metodologice, autorul studiului a efectuat o cercetare asupra a două romane ale lui Sándor Márai, *Egy polgár vallomásai* [Confesiunile unui burghez] și *Kassai őrjárat* [Patrula de la Kassa]. Studiul conține următoarele puncte de vedere și teme: 1) autorul oferă analiza comparativă a conceptului de burghez, așa cum acesta apare în cele două romane ale lui Márai, și a aceluiași concept din perspectiva definiției curente din cadrul științelor sociale; 2) autorul studiului observă faptul că identitatea naratorului din ambele romane, opiniile specifice ale acestuia legate de burghezie și artă redau, de fapt, concepția artistică a lui Márai însuși; ceea ce, la rândul lui, oferă un răspuns și la întrebarea referitoare la motivul pentru care Sándor Márai a rămas atașat de modernismul clasic de-a lungul întregii sale cariere: tocmai datorită atașamentului față de valorile burgheze. 3) În acest fel, autorul încearcă să demonstreze faptul că textul literar poate să devină un subiect de cercetare al antropologiei, așa cum o atestă și valoarea documentară a descrierii burgheze.

M. Bodrogi Enikő: Comemorarea ca act cultic: 300 de ani de la înființarea bisericii unitariene

Studiul prezent face parte dintr-o cercetare mai amplă pe care o realizez. Scopul meu constă în alcătuirea unei descrieri a identității colective unitariene, așa cum aceasta se reflectă în periodicul intitulat *Keresztény Magvető* [Semănătorul creștin], cea mai veche revistă de teologie din Transilvania, publicată din anul 1861. Studiul se ocupă și de aniversarea a trei sute de ani, în 1868, de la înființarea Bisericii Unitariene, sărbătorite la Turda (un adevărat „spațiu sacru” al unitarianismului, aceasta fiind și localitatea unde libertatea confesională a fost declarată pentru prima dată în lume libertatea confesională, la inițiativa primului episcop unitarian). Încercarea mea de a oferi o analiză detaliată despre acest eveniment are la bază trei motive principale: 1) evenimentul de comemorare a avut o importanță crucială, acesta fiind primul eveniment de acest tip care a putut fi sărbătorit în mod deschis; 2) reprezentanții tuturor bisericilor creștine maghiare din Transilvania, precum și cei ai unitarienilor din străinătate au avut posibilitatea de a participa la acest eveniment important; 3) în sfârșit, evenimentul de comemorare poate fi considerat unul dintre ocaziile foarte rare ale consolidării identității colective, din punct de vedere religios (unitarian și protestant, adică creștin), național (maghiar) și regional (transilvănean). Pe parcursul cercetării, am folosit ca sursă articolele publicate în cel de-al patrulea volum (1868) al revistei *Keresztény Magvető*.

Szikszai Mária: Icoană și miracol. Descrieri ale icoanei miraculoase a Maicii Domnului de la Cluj, datând din sec. 18

Numeroase studii s-au ocupat deja de cultul icoanelor și de vindecările miraculoase atribuite acestor icoane. Aceste studii au extins analiza asupra practicii de dăruire a obiectelor votive și a relatărilor despre vindecările miraculoase, și au plasat icoanele și relatările despre acestea într-un context istoric și cultural mai amplu. Studiul de față se ocupă de tabloul de altar din biserica catolică din Cluj-Napoca, tablou care reprezintă Fecioara Maria și pruncul Isus. Autorul analizează structura narativă a relatărilor compuse între anii 1699 și 1818 despre vindecările miraculoase atribuite lacrimilor icoanei.

Biró Annamária: Foiletoane săsești din jurul anului 1790

Studiul urmărește reacțiile sașilor la reglementările din 1790–1791 ale dietei Transilvaniei. Analiza textelor exclusiv tipărite a fost una preponderent lingvistică, încercând să surprindă strategiile de stabilire a inamicului și de autodefinire, precum și elementele argumentării în favoarea privilegiilor. Autodefinirea, întotdeauna dependentă de situație, oferă sașilor posibilitatea de a recurge la diferite strategii de care se folosesc cât pot în situațiile date.

Varga P. Ildikó: Considerații privind traducerea în limba maghiară a epopeii finlandeze Kalevala

Prima traducere maghiară a poemului epic Kalevala constituie rezultatul eforturilor lui Ferdinánd Barna din 1871. Această traducere a fost urmată de cea a lui Béla Vikár (1909), Kálmán Nagy (1972), István Rácz (1976) și Imre Szente (1987). Studiul se ocupă de analiza comparativă a celor trei traduceri din urmă. Prima parte conține o trecere în revistă a literaturii de specialitate în limba maghiară despre problematica traducerii, partea a doua compară traducerile menționate în baza a trei pasaje distincte, delimitate în acest scop.